

NUORI HANNIKAINEN
METSÄPOLIITIKKONA

ERKKI LAITAKARI

DER JUNGE HANNIKAINEN ALS FORSTPOLITIKER

REFERAT

HELSINKI 1954

Vain harvat ihmiset saattavat 40 ikävuotta täytettyään viitata niin runsaisiin ja monipuolisiin saavutuksiin kuin Peter Woldemar Hannikainen. Hänen nuoruusvuotensa sattuivat kylläkin ajankohtaan, jolloin lahjakas ja aloitekyllinen mies pystyi metsäalalla saamaan paljonkin aikaan. Mutta Hannikaisella oli noiden mainittujen ominaisuuksien lisäksi vielä harvinainen määrä rohkeutta, jopa häikäilemättömyyttäkin, minkä ohella hänen uskonsa metsätaloutemme suureen tulevaisuuteen oli aito ja järkkymätön. Kun vielä muistamme, että Hannikainen kirjoitti mielellään ja kirjoitti hyvin ja että hän oli mainio suomen kielen taitaja, joka julkaisi kaiken kirjoittamansa tällä kielellä, ovatkin käsillä ne ainekset, jotka tekivät Hannikaisesta metsätaloutemme merkkimiehen jo hänen nuorella iällään.

On ilman muuta selvää, että Hannikainen räiskyvässä voimantunnonsaan ja agressiivisuudessaan joutui jo nuorena monella tavoin osallistumaan maan metsäpolitiikkaan.

Kun seuraavassa pyritään antamaan lyhyt yleiskuva hänen metsäpoliittisesta toiminnastaan, ovat pohjana hänen erilliset julkaisunsa sekä hänen kirjoituksensa toimittamassaan Suomen Metsänhoitolehdessä.

Valtion metsätalous kohteena

Ikäänkuin enteellistä Hannikaisen myöhemmälle toiminnalle oli se suuri kiinnostus, jota hän osoitti kyseen ollessa valtionmetsiä koskevista asioista. Hän ei suinkaan kirjoituksissaan säästänyt kritiikkiä, vaan veti jatkuvasti ja peittelemättä esiin epäkohdat, joita ei nähtävästi ollutkaan vaikea löytää ja joita myös valtiopäivillä ehtimiseen korostettiin. Itse hän sanoo Suomen Metsänhoitolehdessä vv. 1888—93 olleista kirjoituksistaan, että »monessa niistä kyllä on lämpimästi ajettu takapajulla olevan metsätaloutemme parantamista, niin yksityisten kuin kruununkin metsissä — — —» ja jatkaa samassa yhteydessä: »Jos kohta usea niistä asioista, joihin Metsänhoitolehdessä vaadittiin parannusta, ei vielä ole-

kaan saanut ratkaisuaan, niin on kuitenkin sen kautta, että ne otettiin puheeksi, moni metsänhoitomme edistymiselle tärkeä seikka joutunut huomatuksi ja yleisen harkinnan alaiseksi sekä siten astunut askeleen eteenpäin.» (Metsänystävä 1896, s. 189)

Asiaa katsottiin kuitenkin toiseltakin kannalta. Niinpä Metsänystävän toimitus vastatessaan siihen kirjoitukseen, josta edellä esitettiin otteita, mainitsee mm.: »Tyydymme siihen, että yllä olevan kirjoituksen johdosta huomautamme, mitenkä Metsänhoitolehti kuten tunnettu otti yhdeksi programminsa pääpykäläksi kruununmetsissä harjoitetun talouden moittimisen sen sijaan, että mainitun lehden olisi pitänyt kaikin voimin työskennellä herättääkseen talollisia parempaan ja järkipäisempään metsänhoitoon.»

Tämä Metsänystävän vastine näyttää lähtevän siitä, että suomenkielisessä ammattilehdessä oli sopimatonta arvostella valtionmetsien hallintoa. Siinä myös varmasti liioitellaan, kun sanotaan Metsänhoitolehden pääasiana olleen valtion metsätalouden moittimisen. Varmaa kuitenkin on, että varsin huomattava osa metsänhoitajakuntaa oli Metsänystävän kannalla.

Totta on kyllä, että Hannikainen heti Metsänhoitolehden ensimmäisessä numerossa sen ensimmäisessä kirjoituksessa varsin suorasukaisesti arvostelee valtionmetsien hallintoa. Mutta toisaalta hän puolustaakin sitä julkisuudessa esiintyneitä liiallisia syytöksiä vastaan. Erikoisen valitettavana Hannikainen pitää sitä, että uudistalojen perustamista Pohjois-Suomen valtionmaille on vaikeutettu.

Jyrkempi sävy on saman vuosikerran (1888) toisessa numerossa olevassa artikkelissa, jossa erikoisesti korostetaan metsätalouden tarkastusten välttämättömyyttä. Siinä hän sanoo:» — — mitä metsänhoitoa kruununmetsissä on harjoitettu tai harjoitetaan? Siihen tuskin voinee antaa muuta vastausta kuin tämän lyhyen: ei mitään!» Kun näin on, hän lisää, olisi parempi olla ostamatta valtiolle lisää metsämaita; nämä rahat olisi käytettävä »entisten metsäin järjelliseen hoitamiseen». Eräänä keinona parannuksen aikaansaamiseksi Hannikainen näkee metsätalouden tarkastusten toimeenpanon. Tarkastajan toimi olisi »suoranaisesti metsänhoitollinen, eikä se siis tarkoittaisi virkavirheiden urkkimista». Kuvaavaa tälle kirjoitukselle on, että valtionmetsien hoidon katsotaan jääneen »kauas sen hoidon järeille, jonka yksityinen maanomistaja etelä-Suomessa — — — metsällensä tarjoo».

On ymmärrettävää, että näin jyrkkäsanaiset kirjoitukset ärsyttivät vastuunalaisia viranomaisia. Mutta tarkoitus oli varmasti positiivinen.

Ja keinoja myös esitettiin parannuksen aikaansaamiseksi. Ehkä ne eivät olleet kaikki aivan tarkkaan harkittujakaan, ja herkästi sanotaan esim.: »Ne verraten vähät kustannukset, jotka ne muassaan toisivat, tulisivat varmaankin — — — yltäkyllin korvatuiksi.» Mutta ei ainakaan jääty neuvottomana tuijottamaan asiain surkeuteen.

Hannikainen ei ainoastaan kirjoittanut, hän myös usein puhui metsänhoitomiesten kokouksissa. Monet puheenvuorot on tallennettu mm. Metsänhoitolehdessä. Niitä lukiessa panee merkille saman rohkeuden ja itsenäisen ajattelun, mikä kirjoituksissakin ilmenee. Mielellään Hannikainen käytti puheenvuoroja silloin, kun oli kyseessä Pohjois-Suomen asutustoiminta. Hän puolusti sitä innokkaasti nimenomaan metsätaloudenkin etua ajatellen. Ja nimenomaan hän piti uudistalojen muodostamista parhaana ratkaisuna. Nämä mielipiteet tulivat selvästi esille Suomen Metsänhoitoyhdistyksen kokouksissa jo v. 1888 ja 1889. Mutta vielä v. 1894 ilmenee hänen kantansa asutusasiassa hyvin jyrkkänä hänen arvostellessaan Blomqvistin teosta »Skogshushållningens nationalekonomi».

V. 1890 julkaisi Hannikainen Metsänhoitolehdessä ohjelmakirjoituksen, jossa hän pohtii keinoja metsänhoidon harrastuksen kohottamiseksi maassamme. Tässäkään hän ei unohda valtionmetsiä, vaan katsoo, että niiden olisi pyrittävä olemaan esikuvana yksityisille, kuten valtion virkatalojen metsät ja olivatkin.

Hannikaisen luja luottamus metsäasiain eteenpäin viemisen mahdollisuuksiin ilmeni hyvin selvänä v. 1889, kun S. Metsänhoitoyhdistyksessä keskusteltiin kulontorjunnasta. Hannikainen puoltaa vartiopiirien pienentämistä ja sanoo uskovansa, että hallitus ei kiellä määrärahoja, jos se vain »tulee vakuutetuksi asian tärkeydestä».

Esittäessään v:n 1891 lehtensä ensi numerossa ohjelmansa maan metsänhoidolle Hannikainen jälleen puuttuu valtionmetsienkin asioihin ja korostaa jo ennen esittämiään seikkoja: metsänhoidon parantamista ja metsätalouden tarkastusten tärkeyttä. Uusina toivomuksina esitetään: uusi ohjesääntö olisi saatava Metsähallitukselle, ylimetsänhoitajain virat järjestettävä tehokkaammiksi, metsänvartijain asemaa ja palkkausta kohennettava, hoitoalueita pienennettävä.

Hannikainen pyrki selvästikin saamaan kannatusta aatteilleen myös valtiopäivien taholla. Tätä todistaa mm. se useiden valtiopäivämiesten (Castrén, Ojanen ja 16 muuta) talonpoikaissäädysssä tekemä anomusehdotus, joka koskee valtionmetsien hoitoa. Siinä tuntuu niin selvänä Hannikaisen vaikutus, että sellainen tuskin olisi voinut syntyä pelkästään luetun sanan välityksellä. Anomusehdotus päättyy esitykseen, »että te-

hokkasiin toimiin ryhdyttäisiin metsänhoitolaitoksen ja valtion metsätalouden parantamiseksi, muun ohessa siten että kruununmetsät, alkaen Etelä-Suomessa olevista kruununpuistoista, metsänhoidon kannalta tarkastetaan ja tutkitaan sekä sen nojalla metsänhoitoviraston työ järjestetään».

Hannikainen tiesi nähtävästi liiankin hyvin, että hänen pieni Metsänhoitolehtensä saavutti vain varsin rajoitetun lukijakunnan. Ammatin ulkopuolella olevat eivät sitä lukeneet (sen hintakaan — 5 mk vuosikerralta — ei ollut halpa; Metsänystävä esim. maksoi jopa vain 1.50 mk). Tästä johtuen hän halusi muulla tavoin saada kosketusta valistuneisiin maallikkopiireihin. Niinpä hän v. 1892 piti Kansantaloudellisessa yhdistyksessä laajan esitelmän metsien kansantaloudellisesta merkityksestä. Tässä esitelmässään hän painokkaasti ja perustellusti esittää valtionmetsistä niitä näkökohtia, joista edellä jo on ollut puhetta. Hän myös osoittaa, miten huono toistaiseksi on valtionmetsien rahallinen tuotto verrattuna muihin maihin. Tältä pohjalta lähtien hän korostaa parannuksen tarpeellisuutta.

Yksityismetsätalous kohteena

Yksityismetsätalouden kohottaminen oli myös hyvin lähellä Hannikaisen sydäntä. Jo ohjelmakirjoituksessaan Metsänhoitolehden ensi numerossa (1888) hän kiinnittää asiaan melkoista huomiota todeten sellaiset kielteiset puolet kuin kaskenpolton ja tervanpolton jatkuvan vaikutuksen sekä voimassa olevan metsälain tehottomuuden. Erikoista huomiota hän kiinnittää jo tässä yhteydessä pappisvirkataloihin, joiden metsät hänen mielestään on saatava tehokkaan valvonnan alaisiksi. Mutta muutoin hän on tässä kirjoituksessa, kuten myöhemminkin johdonmukaisesti sitä mieltä, että parannukset yksityismetsiin oli saatava vapaaehtoisuuden tietä eikä ankarin lakimääräyksin. Hän toteaa tyydytyksellä valtion palkkaamien kahden metsänhoidon neuvojan toiminnan sekä koulutettujen metsänvartijain valmistumisen pääasiallisesti yksityisiä metsänomistajia varten, samoin talouden edistämistä tarkoittavien yhdistysten ja seurain ynnä Suomen Metsänhoitoyhdistyksen toiminnan. Onpa hän näkevinään ilahduttavia piirteitä »tuossa niinsanoaksemme pienessä metsätaloudessa, joka kulkee käsikädessä maanviljelyksen rinnalla, ja jossa järjestetty metsänhoito juuri tällä haavaa taas on voittamaisillaan uutta alaa».

S. Metsänhoitoyhdistyksen vuosikokouksessa v. 1888 oli keskustelu-

kysymys yksityismetsien kestävä hakuun turvaamisesta. Tällöin Hannikainen käytti pitkän puheenvuoron, joka huipentui maanomistajille tarkoitettuihin sahapuiden myyntiä koskeviin neuvoihin. — Samassa kokouksessa kysymyksen ollessa pappisvirkataloista Hannikainen puoltaa pysyvien virkojen perustamista niiden metsien huoltoon varten samaan tapaan kuin sotilasvirkatalojen suhteen jo oli menetetty. Tästä asiastahan Hannikaisella oli runsaasti omakohtaista positiivista kokemusta, hän kun toimi sotilasvirkatalojen metsänhoitajana jo v:sta 1880. Pappisvirkatalojen metsätalouden järjestelyyn palataan laajassa kirjoituksessa, kun näitä virkataloja koskeva asetus v. 1892 oli tullut vahvistetuksi. — Käsitellessään v. 1890 keinoja metsänhoidon harrastuksen kohottamiseksi Hannikainen asettaa ensimmäiselle sijalle valistustyön, jota olisi maanviljelysseurain välityksellä pyrittävä suorittamaan. Toisena keinona mainitaan metsänviljelyksen edistäminen, jossa tarkoituksessa maanomistajien tarvetta varten olisi pidettävä saatavilla taatusti hyvää metsäpuiden siementä. Edelleen korostetaan sanomalehdistön välityksellä tapahtuvan metsäpropagandan tärkeyttä. — Saman vuoden suunnaton myrskyntuho antaa aiheen neuvoa metsänomistajille kaatuneiden puiden edullisinta käyttöä, jopa kunnatkin saavat ohjeen nyt pitää huolta kansakoulujen ja muiden yleisten rakennusten pystyttämistä, kun puuta on runsaasti tarjona.

Seuraavana vuonna (1891) Hannikainen ohjelmakirjoituksessaan erikoisesti puuttuu yksityismetsätalouteen ehdottaen mm., että kutakin läänin varten olisi valtion palkattava metsänhoidon neuvoja. Näiden neuvojen olisi myös annettava opetusta maanviljelyskouluissa. Edelleen puolletaan kunnallismetsien aikaansaamista ja kuntien osallistumista koulutorjuntatyöhön.

Yksityismetsätalouden hyväksi suorittamansa työn ehkä merkittävimpänä saavutuksena Hannikainen julkaisi v. 1896 lähes 300-sivuisen mainion teoksensa »Suomen metsät kansallisomaisuutenamme». Tämä laadultaan metsäpoliittinen teos on kansallemme antanut selväpiirteisen käsityksen metsätaloudestamme ja sen merkityksestä. Kun näihin aikoihin suomenkielistä kirjallisuutta ilmestyi vähän, sai Hannikaisen kirja merkittävän sijan lukevan yleisömmä valistajana. Se on huomattavalta osalta toteuttanut tekijänsä lausumaa toivomusta, että olisi välttämättömyyksiä »saada metsänhoito meillä yleiseksi kansalliseksi harrastukseksi».

Metsäopetus ja metsäalan tutkimus kohteena

Myös maamme metsäalan opetuksen ja tieteellisen toiminnan kehittäminen oli Hannikaiselle sydämen asia. Hän oli perusteellisilla opintomatkoillaan kumpaankin perehtynyt ja ymmärsi täysin niiden ratkaisevan suuren merkityksen. Jo Metsänhoitolehden ohjelmakirjoituksessa v. 1888 hän sanoo: »Kysymys metsänhoidollisen koetuslaitoksen aikaan saamisesta meidän maassamme — — — onkin senvuoksi tällä haavaa mitä polttavimpia metsätalouden alalla.» Ehdotukseen palataan sitten useaan otteeseen (1889, 1890, 1891). Suunnitellaan kolmeakin »koetuslaitosta» niin että maan eri osat tulisivat edustetuiksi, jonka lisäksi eri hoitoalueisiin olisi perustettava pysyviä »koetusaloja». Myöhemmin ehdotetaan kahdeksan »koetusaseman» perustamista.

Metsänhoitajien kasvatuksesta Hannikainen oli heti alkuun (1888) jyrkästi sitä mieltä, että silloinen järjestelmä ei ollut lainkaan tarkoitustaan vastaava. Arvostelu on kirpeää, jopa melkein loukkaavaa niiden miesten kannalta, jotka tätä opetusta Evolla antaumuksella hoitivat. Hannikaisen mielisuunnitelma oli opetuksen siirtäminen Helsinkiin Polyteknillisen opiston yhteyteen. Hän teki tarkat suunnitelmat ja kustannusarviot. Mm. hän pyrki osoittamaan opetuksen Helsingissä tulevan melkein puolta halvemmaksi kuin Evolla. Suunnitelmassa panee merkille matemaattisten aineiden tavattoman paisuttamisen. Harjoittelu voitaisiin ehdotuksen mukaan suorittaa Helsingin ympäristön metsissä. Lisäksi tehtäisiin retkeilyjä. Päähuomio olisi pantava »perusteellisen, tieteellisen ammattiopetuksen aikaansaamiselle». Asiaan palataan vielä myöhemminkin (1888, 1890, 1891).

Opetuksen kehittämiseen liittyy läheisesti oppikirja-asia, jota Hannikainen itse kiitettävällä tavalla edisti (Metsien hoidosta metsän ystäville, 1882; II p. 1892; Vähäsen metsistä, 1887; Suomen metsät kansallisomaisuutenamme, 1896). Oppikirjojen suomentamista hän ei suosinut, vaan sanoi, että kaksi alkuperäistä hyödyttää enemmän kuin 20 suomennosta. Blomqvistin teosta »Tallen» hän kuitenkin suositteli käännettäväksi.

Suomenkielisen opetuksen tärkeänä edellytyksenä on oppisanaston kehittäminen. Tämän Hannikainen täysin oivalsi, ja hänen suureksi ansiokseen on mainittava kolmen ruotsalais-suomalaisen metsäsanaston kokoaminen ja julkaiseminen (vv. 1881, 1889 ja 1893). Alempi metsäopetuskin oli Hannikaisella ehtimiseen mielessä. Ensimmäisenä toimenpiteenä hän esittää Evon koulun laajentamista, mainitsee uusienkin koulujen tarpeellisuudesta (1891).

Aikakauslehdistö kohteena

Oman lukunsa ansaitsee Hannikaisen toiminta metsäalan aikakauslehdistön kehittäjänä ja metsäpolitiikan harjoittajana tätä tietä. Muuta vastaavaa keinoa ei silloisissa oloissa olisi tarjoutunutkaan. Ainakaan ei hän olisi saanut aatteitaan suomenkielisen yleisön tietoon. Ja hän tahtoi nimenomaan kirjoittaa suomea puhuvalle kansalle. Ne vuosikerrat Suomen Metsänhoitolehteä, jotka ehtivät ilmestyä (1888, 89, 90, 91, 92, 93 ja alku vuosikertaa 94) sisältävät yhteensä 597 sivua Hannikaisen omia kirjoituksia. Ne ovat melkein kaikki nimellä varustettuja, joten tekijästä ei ole epäilystä. Tämä saavutus on kunnioitettava. Monet kirjoitukset ovat laajoja, tutkielman luontoisia. Mainittakoon esim. sisältörikkaat matkakertomukset sekä perusteelliset artikkelit mm. metsäpolitiikan ja metsänhoidon alalta. Vuosikertojen koko sivumäärä oli 1211, joten toimittaja oli itse kirjoittanut puolet siitä. Metsänhoitolehden muista kirjoittajista mainittakoon Th. Cannelin, Bernh. Ericsson, N. J. Juselius, C. E. Nylund, E. Th. Sallmén ja Achilles Wahlroos. Muita kirjoittajia esiintyi vain harvoja ja satunnaisesti. Metsänhoitajakunnassa oli kyllä joukko muitakin kynänkäyttäjiä, jotka olisivat pystyneet kirjoittamaan suomeksi ja olisivat sen varmaan tehneetkin, elleivät kärjistyneet puolue-suhteet olisi olleet esteenä. Tämäkin seikka teki Metsänhoitolehden toimittamisen erittäin raskaaksi. Sitä suurempi on Hannikaisen ansio siinä, että hän jo niin varhain kuin 1888, jolloin vasta kuudes nide Finska Forstföreningens Meddelandena oli menossa, sai mukaansa ainakin muutamia huomattuja metsäalan miehiä yritykseensä. Heidänkin panoksensa on merkittävä ja hekin vaikuttivat osaltaan siihen, että Metsänhoitolehden taso loppuun asti pysyi merkittävän korkeana. Empimättä voidaan sanoa, että ilman valppaasti aikaansa seuraavaa Metsänhoitolehteä olisivat maan metsäpoliittiset virtaukset olleet paljon heikompia eikä tuloksia olisi yhtä ripeästi saavutettu.

Suomenkielisen kansanaineuksen vetäminen metsäasian harrastuspiiriin

Tähän asiaan on jo osittain saatu valaistusta edellä esitetystä. Mutta kun Hannikaisen toiminnan läpikäyväna piirteenä alun alkaen oli nimenomaan kansan enemmistön herättäminen näkemään metsien piilevät

mahdollisuudet, sanottakoon tästäkin merkittävästä toiminnan puolesta muutama sana.

Metsien asia ja suomalaisuuden asia olivat molemmat Hannikaisen toiminnan alkuaikoina vielä varsin kehittymättömiä. Hannikainen näki molempien mahdollisuudet yllättävän selvästi. Hän päätti yhdistää molemmat harrastukset elämäntyökseen, joka juuri tämän kautta muodostui kauniiksi ja eheäksi kokonaisuudeksi. Tienraivaajana suomenkielisen metsäkirjallisuuden vainiolla Hannikainen oli todella ainoa laatuaan. Niinpä hän jo 22-vuotiaana pani alulle julkaisutoimintansa ja kaksi vuotta myöhemmin (1882) julkaisi ensimmäisen varsinaisen metsänhoidon oppikirjan. Tämä kirja ilmestyi jokseenkin samanaikaisesti kuin A. G. Blomqvistin tunnetut monografiat »Tallen» ja »Granen». Voimme panna merkille, että suomen kieli oli Hannikaisen ansiosta mukana alusta alkaen, kun meillä merkittävää metsäalan kirjallisuutta alkoi ilmestyä. Seuraava painotuote oli v. 1887 julkaistu 46-sivuinen kansan kirjanen »Vähäsen metsistä». Siitä alkupuoli käsittää pätevään tilastoaineistoon nojaavan ja ulkomaitakin vertauskohtana esittävän katsauksen metsiimme; loppuosassa annetaan opastusta metsänhoidossa.

Näin ikäänkuin teroitettuaan kynäänsä Hannikainen v. 1888, siis 30-vuotiaana ryhtyi yltiöpäisen rohkeaan yritykseen: hän perusti oman suomenkielisen metsätaloudellisen aikakauskirjan, edellä jo mainitun Suomen Metsänhoitolehden. Lehteä ilmestyi vuosittain 4 numeroa, joten se pystyi paremmin seuraamaan aikaansa kuin Suomen Metsänhoitoyhdistyksen »Meddelanden», jota näihin aikoihin ilmestyi vain yksi nide vuosittain. Hannikainen oli lehden julkaisija ja sen ainoa toimittaja. Tällaiseen uhkayritykseen ryhtyminen tuntuisi selittämättömältä, ellemmme tietäisi, että Hannikaisen isä, maanmittari ja kirjailija, oli ollut mukana monessakin aikakauslehtihankkeessa. Täten Hannikainen nähtävästi tarkoinkin tunki kyseessä olevan tekniikan. — Kuten edellä jo on mainittu, Metsänhoitolehteä ilmestyi vv. 1888—93. Vuodeksi 1894 lehti oli suunniteltu 6-numeroiseksi, ja ohjelma tuntui vain laajenevan. Mutta taloudelliset mahdollisuudet nähtävästi loppuivat, sillä vain yksi numero tuli julkisuuteen. Ehkä synnä lehden lakkaamiseen oli myös se, että sen katsottiin ajaneen tietyn puolueen asiaa (Metsänystävä 1896, s. 66), joten toista puoluetta olevat sitä kaiketi vieroivat. Syytökset olivat kyllä aiheettomia. Metsänhoitolehti oli täysin asiallinen. Mutta niihin aikoihin riitti jo sekin, että tunnettiin Hannikaisen puoluekanta, antamaan tietyn värin hänen lehdelleen.

Hannikaisen nuoruuden aikaiseen kirjalliseen tuotantoon kuuluu vielä

laajennetun ja täysin uudistetun painoksen julkaiseminen metsänhoidon oppikirjasta (1892). Alkuperäiseen oli kuulunut myös metsänarvioimista käsittelevä osa. Se oli nyt jätetty pois ja sen sijaan olennaisesti laajennettu metsänhoito-osaa. Hannikaisen metsänhoito-oppi (siitä ilmestyi myöhemmin vielä kaksi painosta) on suorittanut tärkeän osan metsäammattimiestemme kasvatuksessa vuosikymmenien aikana. Sen merkitys metsäolojemme kehitykseen on ollut huomattava.

Ikäänkuin nuoruuden aikaisen kirjallisen toiminnan kruunuksi Hannikainen v. 1896 julkaisi ehkä arvokkaimman teoksensa »Suomen metsät kansallisomaisuutenamme». Teoksen metsäpoliittisesta merkityksestä on jo edellä ollut puhetta.

*

Ikäänkuin sillan Hannikaisen nuoruusajasta myöhemmän toiminnan piiriin muodostaa hänen osallistumisensa v. 1894 asetetun »Yksityismetsäkomitean» ja v. 1896 asetetun »Kruununmetsäkomitean» työhön. Varmaan hänen panoksensa kummassakin komiteassa oli merkittävä. Mutta tulokset, jotka sisältyvät vv. 1899 ja 1900 julkaistuihin mietintöihin, eivät enää kuulu tämän kirjoitelman puitteisiin.

*

Hannikaista odottivat edelleen tärkeät tehtävät, ja hänen myöhempi elämäntyönsä on sekin piirtynyt syvin uurtein metsätaloutemme historiaan. Mutta hänen toimintansa metsäpoliitikkona ilmeni tällöin pääasiallisesti teoissa ja ratkaisuissa. Hänen kynänsä tuotteet kävivät harvinaisiksi. Ehkä myös raskas edesvastuu ja tosiasioiden musertava paine sai hänet varovaisemmaksi sanoissaan. Niinhän muuten käy useimpien ihmisten vanhemmiten.

Mutta nuoren intomielisen Hannikaisen metsäpolitiikka oli sanoja säästämätöntä. Silloin oltiin oppositiossa eikä tarvinnut välittää siitä, missä määrin oli mahdollista toteuttaa esitettyjä aatteita. Silti eivät Hannikaisen sanat koskaan olleet tuulen pieksemistä. Ne olivat kyllä omalla tavallaan harkittuja ja joka tapauksessa positiivisia pyrkimyksissään. Ne olivat nähtävästi myös mukaansa tempaavia ja vaikuttivat ajan oloon myös vastustajiin. Hannikaisen suunnaton tarmokkuus, suuri asian tuntemus ja usko metsäasian voittoon tehosivat ehdottomasti. Hänen vaikutuksensa yleisen mielipiteen muokkaajana oli hänen nuorella iällään suurimmillaan. Silloin jo kypsyi paljon niitä hedelmiä, joita hän myöhemmin itse joutui korjaamaan ja monet muut hänen mukanaan.

Der junge Hannikainen als Forstpolitiker

REFERAT

Wohl selten kann ein Mann bei Vollendung des vierzigsten Lebensjahres auf eine so vielseitige und erfolgreiche Tätigkeit zurückblicken wie im Jahre 1898 Forstmeister P. W. Hannikainen, der später Direktor der staatlichen Forstverwaltung wurde.

Gegenstand der hier besprochenen forstpolitischen Tätigkeit waren 1) staatliche Forstwirtschaft, 2) Privatforstwirtschaft, 3) Forstunterricht und forstliche Forschung, 4) forstliche Zeitschriften und 5) das Heranziehen finnischsprachiger Bevölkerung in den Bereich forstwirtschaftlichen Interesses.

Hannikainen war ein tatkräftiger und kundiger Mann, der mit der Kraft des gesprochenen wie auch besonders des geschriebenen Wortes für seine Sache eintrat. Um sich wirksam für seine Ideen einsetzen zu können, gründete er eine eigene Zeitschrift, die erste auf finnisch erschienene forstliche Zeitschrift in Finnland. Er veröffentlichte auch viele sachkundige Bücher, alle in finnischer Sprache. Von diesen sei besonders das 1896 erschienene forstpolitische Werk genannt, in dem die gewaltige Bedeutung der Wälder für das finnische Volk nachgewiesen wird.

Die Ideen, für die Hannikainen mit jugendlicher Begeisterung eintrat, reiften allmählich, und manche vermochte er in späterem Alter in der Praxis durchzuführen. Hannikainen wird mit Recht zu den ersten Forstmännern Finnlands gezählt.